

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Αντί προοιμίου</i>	19
---------------------------------	----

1.

Μεθοδολογικές προσημειώσεις: ανθρωπολογική ερμηνευτική και παιδαγωγική των επιστημών της ζωής

<i>Προοίμιο</i>	25
1.1. Ανθρωπολογική παιδαγωγική	27
1.2. Ανθρωπολογική παιδαγωγική των επιστημών της ζωής . . .	30

2.

Something more than biology: επιστήμες της ζωής και επιστήμες του ανθρώπου

<i>Προοίμιο</i>	33
2.1. Επιστήμη	35
2.2. «Δογματική» επιστήμη	39
2.3. Έκνομες συγκατοικήσεις: επιστήμη και κοινωνία	43
2.4. Η βιολογία δεν είναι (μόνο) φυσική και χημεία: η θέση των επιστημών της ζωής στη φιλοσοφία της επιστήμης . . .	50
2.5. Οι δύο κουλτούρες	53
2.6. Η τρίτη κουλτούρα	58
2.7. Βιοφιλοσοφία του ανθρώπου	63

2.8. «Γονιδιακός πολιτισμός»: βιοκοινωνιολογία vs κοινωνιοβιολογία	68
2.9. Το γονίδιο της αμφιβολίας: η τέταρτη κουλτούρα	74
2.10. ...by the Creator: παρένθεση για τη σχέση επιστήμης και πίστης	82

3.

Παιδαγωγική των επιστημών της ζωής και γενική παιδεία

<i>Προοίμιο</i>	90
3.1. Βιοεπιστημονικός εγγραμματισμός	93
3.2. Παιδαγωγικοί στόχοι και επιδιώξεις	101
3.3. Η διδασκαλία των επιστημών της ζωής ως πολιτική αγωγή: μεταξύ «παιδαγωγικής των καταστροφών» και «ηθικολογίας»	105

4.

Ζωή σημαίνει μάθηση: ο άνθρωπος ως *animal educandum*

<i>Προοίμιο</i>	110
4.1. Η θέση του ανθρώπου στον έμβιο κόσμο: φιλοσοφική - παιδαγωγική ανθρωπολογία	112
4.2. Ο άνθρωπος ως «ενδεές» ον: <i>homo educandus et educabilis</i>	119
4.3. Οικειοποίηση της εμπειρίας	124
4.4. Νευροεργαστήριο και σχεδιαστική παιδαγωγική	130

5.

Βιοφιλία και Βιοφοβία

<i>Προοίμιο</i>	134
5.1. Βιοφιλία: παθιασμένη αγάπη για τη ζωή	136
5.1.1. Παρένθεση στον Erich Fromm	142
5.2. <i>Homcoming</i> : την ποθεινήν πατρίδα παράσχον μοι	144
5.2.1. Βιοφιλικός και βιομιμητικός σχεδιασμός	147

5.3. Ο «αφύλος κύκλος» της βιοφοβίας	149
5.3.1. Βιο-φοβία και Οικο-φοβία	152
5.3.2. Φίδι και ὄφεις	154
5.4. Τόσο ξεκάθαρα εμφανής: ερευνητική τεκμηρίωση της βιοφιλίας	157
5.4.1. Βιοφιλία και ψυχική υγεία	159
5.4.2. Προσέγγιση και αποφυγή της φύσης	164
5.4.3. Φυσική και επιμελημένη φύση	166
5.4.4. Αστική κηπουρική	167
5.4.5. Μια φορά κι έναν καιρό	168
5.5. Η ηθική προσταγή της Σύνεσης: βιοφιλία και περιβαλλοντική ηθική	170

6.

Ζωή σημαίνει βιο-ηθική:
ανθρωπολογική - παιδαγωγική θεώρηση
των επιστημών της ζωής

<i>Προοίμιο</i>	175
6.1. Τι είναι βιοηθική: ἔλεγχος και ζήτησις	178
6.2. Για τη διδασκαλία της βιοηθικής	182
6.3. Βιοηθική της κοινής καταγωγής	186
6.4. Λόγος και «ηθική ανωτερότητα» του ανθρώπου	193
6.5. Η μοναδικότητα των ἔμβιων ὄντων: για την «ισότητα» ανάμεσα στους ανθρώπους	198
6.6. <i>Ableism</i> : παιδαγωγική ανθρωπολογία της «κανονικότητας»	206

7.

Βιοηθική παιδαγωγική του δέους
και του διαλόγου με τη φύση

<i>Προοίμιο</i>	211
7.1. Το δέος προς τον ἔμβιο κόσμο ως παιδαγωγική αρχή της βιοηθικής	215
7.2. Μιλάει η φύση; Η «γλώσσα» της φύσης ως ὄριο της κατανόησης	220

7.3. Η συνομιλία ανθρώπου και φύσης ως φιλοσοφικό - παιδαγωγικό πρόβλημα	227
7.4. Βιοεπικοινωνία: η «γλώσσα» των φυτών	231
7.5. Ο λόγος της φύσης στον Παπαδιαμάντη	236
7.5.1. Η φύση μιλάει	238
7.5.2. «Φυσική» επι-κοινωνία	239
7.5.3. Συνομιλία των ανθρώπων με τα ζώα	242
7.5.4. Έγκλημα και τιμωρία	245
7.5.5. Τα στοιχεία της φύσης ως πρόσωπα: νεράιδες και στοιχειά	246

8.

Για τη διδασκαλία των επιστημών της ζωής:
μεταξύ επιστημών της φύσης
και επιστημών της κοινωνίας

<i>Προοίμιο</i>	249
8.1. Μεταξύ βιολογίας και παιδαγωγικής	251
8.2. Επιστημάνσεις στη διδακτική μεθοδολογία	255
8.3. Η γάτα και το ποντίκι: βιοεπιστημονικές εξηγήσεις και μεταφυσικές εικασίες	259
8.4. Για την αυτονομία της διδασκαλίας των επιστημών της ζωής	264
8.5. Διαθεματικότητα και «ενιαίο μάθημα των επιστημών της φύσης» (Integrierter Naturwissenschaftlicher Unterricht - INU): μια κριτική	266
8.5.1. Παρένθεση στον Μιχάλη Παπαμαύρο	272

9.

Learning by living:
αγωγή προς τη βιοφιλία

<i>Προοίμιο</i>	274
9.1. Παιδαγωγική ύβρις	276
9.2. <i>Homo spatialis</i> : τοποφιλία και παιδαγωγική της κατοίκησης	278

9.3. Κοινωνική - περιβαλλοντική ταυτότητα και <i>Nature-Based Education</i>	285
9.4. Ηθική διαίσθηση και ηθική κρίση	288
9.5. Ψευδαισθήσεις φύσης και οικολογική εγκυρότητα	290
9.6. Ανεπηρέαστη εμπειρία φύσης	292
9.7. Εμπειρία φύσης και γνώση	295
9.8. Η όμορφη πεταλούδα: συναισθηματική εμπειρία και αισθητική	300
9.9. Η πιο πραγματική «πραγματικότητα»: συγκινησιακή εμπειρία και ανάμνηση	302
9.10. Εκπαιδευτικές έρευνες και δράσεις για τη βιοφιλία: καθημερινές εμπειρίες φύσης	305
9.10.1. Αστικοί κήποι	305
9.10.2. Τα παρεξηγημένα αγριόχορτα και ζιζάνια	305
9.10.3. Φοβία για τις μέλισσες	306
9.10.4. Τα «αντιπαθητικά» ασπόνδυλα	307
9.10.5. Σχολικά κτίρια: αίσθηση του τόπου	308
9.11. Τι να κάνουμε: βιοφιλική εξοικείωση	308
9.12. Ηλικιακά στάδια για την απόκτηση της βιοφιλίας	312
9.13. Ανθρωπομορφισμός, ενσυναίσθηση και κοινωνική δράση	314
9.13.1. Εγωμορφισμός και εμπύθιση στη φύση	314
9.13.2. Εξερεύνηση και σύνδεση με τον τόπο	315
9.13.3. Τελετουργίες μετάβασης και κοινωνική δράση	316
9.14. Ασφαλής οικειότητα: παιδαγωγικός σχεδιασμός πρόσβασης στη φύση	317
9.15. Ο γλάρος στην πόλη	320
<i>Τὰ δαιμόνια στὸ ρέμα: glebae addicti</i> (υστερολογία)	324
<i>Βιβλιογραφικές αναφορές</i>	329